

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Asuncion Gorostiza Bengoa

*Arrasate
Gipuzkoa (1930)*

Aurkibidea

Biografia

Arrasateko Zaitegi etxean jaio zen 1930ean. Lau ahizpa ziren eta bera bikietakoa, gainera. Ama Bedoña auzokoa zuen eta aita Maringoa, Iturrate baserrikoa. Umetan Marinen pasatzen zituen udak, aitaren jaiotetxean. Alokairuan bizi ziren Zaitegi etxean eta 6-7 urte zituela San Andres kaleko Bazter-etxe etxera aldatu ziren; handik urte batzuetara berriz kalera joan ziren. Eskola publikoan ibili zen 8 urterekin hasi eta 14 ingurura arte. 16-17 urterekin urtebete umezain egin zuen eta geroago inprentan hasi zen lanean, harik eta ezkondu zen arte. Ezkondu ostean, San Andres kaleko Ibai-alde etxean jarri ziren bizitzen eta bertan bizi izan da ordutik. Bi seme-alabaren ama da.

Zintak

ARR-044

- **Proiektua:** Deba Eskualdeko Ahotsak - Arrasate.
- **Elkarrizketatzailea(k):** Agirrebeña, Aintzane - Elortza, Kepa
- **Data:** 2009-02-11
- **Iraupena:** 62 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Elortza, Kepa
- **Transkribatzailea(k):** Elortza, Kepa

ARR-045

- **Proiektua:** Deba Eskualdeko Ahotsak - Arrasate.
- **Elkarrizketatzailea(k):** Agirrebeña, Aintzane - Elortza, Kepa
- **Data:** 2009-02-11
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV

Pasarteak

1. Kalean jaio eta bizi

- **Erref:** ARR-044/002
- **Iraupena:** 0:02:37. **Hasi:** 00:12:55. **Bukatu:** 00:15:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

<p>Kalean, Zaitegi etxean, jaio zen Asun. Baina bere umetako oroimen gozoenak aitajaunaren baserrian igarotako oporretakoak dira, Eskoriatzako Marin auzoan. Ezkondu eta gero etorri zen San Andresko Ibaialde etxera bizitzera eta harrez gero bertan bizi izan da. Asun 1930ean jaio zen.</p>

Transkripzioa

- Zu zeu, Axun, hemen jaixua zara?
- Ni Mondrauen kalien, nire ama zan Begoñakue eta aitte Maringue.
- Maringua. Gatzagara bidian.
- Marin, Eskoriatza. Dauenik auzorik onena. Nik ume denporan pasau dudan denporarik gozuenak hantxe pasau dittut. Bakaziñotan fanda aittajunaz.
- Baiña aitta hona, Mondrauera ezkondu.
- Aitta eta ama Mondrauen bizi ziren, bata Begoñakue eta bestie hangue... kalien.
- Ze kaletan jaio ziñen?
- Kalien? Zaitegi etxien, Kukuenetik hirugarren atartia uste dot dala. Zaitegi hori...
- Etxiak izena eukan? Ez zan numerua eta hola? Zaitegi etxia?
- Alkilaute bizi ziren, itxuria.
- Errentan?
- Han etxe hortan, eta han jaixo nitzen ni. Gero Bastarretxen bizi izan nitzan, hor beste etxien.
- Beheko etxetxo hortan?
- Gero hortik fan nitzan barriro kalera.
- Baiña hor bizi ziñan aitta-amakin?
- Aittaz eta amaz, umia nitzela, sei-zazpi bat urte arte-edo. Handik aguro etorriko nitzan, kaleko akordurik ez daukat, hemenguak bai.
- Oseake kaletik Basterretxera eta Basterretxetik...
- Basterretxetik berriro kalera, eta kaletik honaxe, berrogeta hamar-berrogeta hamaika urte-edo daroiet hemen. Hemendik ez noia aldaketan ya.
- Zu orduen hona be zeure aitta eta amakin etorri ziñan?
- Ez, aitta eta ama, aitta hildda euen orduen, eta etorri nitzen, ama be honaxe etorri zan, ama eta hiru aizta, lau aizta gare.
- Eta zu ezkondu orduen hemen in ziñan?
- Ez, ezkondu eta gero etorri nitzan hona. Bai, aurretik euen egindda etxia baiña etorri gero.
- Zelan dake izena etxiak?
- Ibaialde, bai, beheko atian dau ipiñitte. Eta gero gure oillotegira doien, oillotegi, lehenago guk oillotegixa esaten gotsen, ortura doian atie, ha aberixau eta arregletako begire dau. Beherutze dagon tartie.
- Atetxo ha?
- Bai. Eta gero harrezkero hementxe bizi izan naz, eta aurretik kalien, eskolan eta, erderaz ikasi-tte.
- Zu ze urtetan jaixo ziñan?
- “Mil novecientos treinta, doce de setiembre del treinta”.

2. "La Potritos"

- **Erref:** ARR-044/003
- **Iraupena:** 0:02:46. **Hasi:** 00:15:32. **Bukatu:** 00:18:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Zortzi urterekin hasi zen eskolan. Urte eta erdian ez zuen barbarik egin eskolan, erdaraz ez zekielako. Bizpahiru urtez "La Potritos" maistra zorrotzarekin ikasi zuten.

Transkripzioa

- Eta eskolan zenbat urtekin hasi ziñan?
- Eskolan zenbatekin, ez dakit ba, zortzi urteaz-edo. Hamen gerra denporia "treinta y seis" sei urte, ba eskolatik jai, eta gero beste urtebete baten-edo... gero zeri ez dauket. Eskolan ibili nitzala ixilik bai, urtebete eta erdixen ixilik. Nik maixueri, maistrieri eta iñori be ez notzan barbarik itten, ixilik, ez nekixen erderaz. Lehenengo berba in nauenien erderaz edurra zan baten. Edurra eta guztiakin akordetan naz gaiñera. Nik in nauen deklaraziñua orduen! Eskolan e? Gebitzen errekreuen, han barruko zeretan, eta "como está edurrando" esan neuen. Lehenengo baten esan notsan bati, lagunari, Miren, akordaten haz ze esan nunan eta zenbat barre in eiztenan-ta? Ez. Ba ni ez zatan akordetan. Zenbat barre heuk eta inguruko danak, (...) danak barre in eiztezuen. Baiña gero ez nitzonan ixilik egon, betik egitten nixonan, txarto edo ondo, ixilik ez behintzet. Baiña urtebete eta erdi gutxienez eskolan eta ixilik. Bai, itten zauen lagunakin berba baiña hola altu sekula be ez.
- Lagunakin euskeraz edo erderaz itten zebeñ?
- Lagunak be euskaldunek zien.
- Hori ba.
- Lagunak be euskeraz, baiñe zelan derrigorrez erderaz in biher zan, ba ixilik gu.
- Kastigau eta...
- Gero maistria be halakua geuken, "la Potritos".
- "La Potritos"?
- Bai.
- Kanpotarra zan?
- Naparra zan. "La Potritos" atsu horreaz danok akordetan gare, haregaz, "con la Potritos cuando estuvimos en la escuela", eta bai, zelako ederra zan e? Neskazaharra, bueno, neskazaharra zalakotan gegonzen. Holan ibilleria be zelebria euken e? "De pies planos" edo, holakue. Ta oso ondo ibiltten zan, eta hola moiñotxo batzuk hemen, dotore. Baiña "la Potritos" gora eta "la Potritos" behera.
- Eta kastigau itten zindduein...?
- Kastigau, betik kastigaute! (...) Kumunera faten ez oskun izten. Permisua eskatu, orduen permisua eskatu biher zan, (...), holaxe zanien be...
- Eta zenbat urtietan euki zeuein "la Potritos" hori?
- Potritos urte pare baten bai, edo hiruen.

3. Txiza loreontzietan

- **Erref:** ARR-044/004

- **Iraupena:** 0:03:52. **Hasi:** 00:18:18. **Bukatu:** 00:22:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

San Juanetan ikasle guztiek jasotzen zuten oparitxo bat eskolan. Komunera joateko baimenik ematen ez bazieten, loreontzietan egiten zuten txiza.

4. Puzkerra prozesioan

- **Erref:** ARR-044/005
- **Iraupena:** 0:04:08. **Hasi:** 00:22:10. **Bukatu:** 00:26:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

<p>Donostiako Lolita Sotillo izan zen Asunentzako maistrarik onena. Josten ere ikasten zuten eskolan, baita arrosarioa errezatu ere. "Sagrado Coraz&ocute;n" eguneko prozesiora eskolatik joaten ziren; halako prozesio batean abadea bedekazioak ematen zegoela, norbaitek puzkarra bota eta algarak sortu ziren. Hurrengo egunean izan ziren kontuak eskolan.</p>

5. Lanean ezkondu arte

- **Erref:** ARR-044/006
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:26:18. **Bukatu:** 00:28:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

14 urterekin utzi zion eskolari Asunek. Umezaintzan eta horrelakoetan aritu eta gero Roneoko "La Imprenta" lantegian egin zuen lan zazpi urtean. Gero ezkondu eta lanari utzi zion. Umezaintzan Zarautzen ere ibili zen, arrasatear batzuentzako. Lantegian hatz bat galdu zuen lan-istripuan.

Transkripzioa

- Gero ya eskola denporia pasau zan ta gero, gero "mas aburrido" gero. Ni eskolan gustora ibili nintzen, Donostiko maistriorreaz oso ondo gaiñera.
- Hemen etxian ortua eta holako gauzak bazeukatzuein orduan?
- Lehenau hementxe etxia dauen lekuan, gure aittek euken hemen ortue. Ta oin daukogu hor azpixon, eta neu kapazidade barik nauenetik gehixau (...), ezebez. Azak eta danak ipintten dittu baiña ganora barik. Beste suntantzia bateaz, klaro mutikua da, mutilla da sekula in ez dauena be bai, e? Ba ezin eskatu ezin lekienik, eta norberak kapazidaderik ez, ba... (...)
- Orduan esan dozu hamabi urte arte edo hola eskolara, eta gero...
- Hamalau urte arte.
- Hamalau urte arte?
- Bai, hamalau urte udazkenien kunpliuta neuzkan eta aittari esan notsen:

“jolin aitta, eskolara fan biher dot berriro? Hamalau urte dauket eta”. Eta esan usten: “ez, ez, nik baiño gehixau dakin tte eskolara barik”, eta gero umezain ta halan ta holan eta pasau nitzan. Eta gero fabrikara, gero han ibili nintzen beste sei-zazpi bat urte.

- Zein fabriketan?

- “En la Imprenta”, bai, hemen kuartel onduen euen, bai, hortxe. Eta gero ezkondu eta gero ya sustantzie bariko zerak, bueno, sustantzia barikuek-edo, umezain eta hara eta hona-eta.

- Eta kriada-edo sekula ibilli zara?

- Kriada umezain, Zarautzen.

- Bizi be han.

- Bai, bai. Bueno, hemengue zan izen, baiña hemendik faten zan udan hara, eta egon nintzan urtebete pasau, lanera hasi arte.

- Kriada Zarautzen.

- Gero Roneora, “La Imprenta”. Inprentan be ba ondo berriro. Atzamarra be kendu nauen eta.

- Atzamarra galdu zebe?

- Bai, hemen, eskumia gaiñera.

- Prentsiak harrapota-edo?

- Bai, eta han txintxilizka geldittu jatan, eta bueno ba. Harrezkero atzamar barik.

6. Euskaraz egiteko beldurrez

- **Erref:** ARR-044/007
- **Iraupena:** 0:03:29. **Hasi:** 00:28:43. **Bukatu:** 00:32:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

<p>Aretxabaletako eta Bergarako erromerietara joaten ziren gaztetan. Kolean isilean eta beldurrez berba egin behar izaten zuten euskaraz basebiltzan.</p>

7. Baserrian aitajaunarekin

- **Erref:** ARR-044/008
- **Iraupena:** 0:04:05. **Hasi:** 00:32:12. **Bukatu:** 00:36:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

Maringo Iturrate baserrira neguan joaten zenean, talo paketearekin itzultzen zen etxera. Bere aitajauna gizon jakintsua zen. Aitajaunarekin joaten zen Marinen alde guztietara.

8. Ezti irristakorra

- **Erref:** ARR-044/009
- **Iraupena:** 0:03:33. **Hasi:** 00:36:17. **Bukatu:** 00:39:50

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

<p>Baserrian osaba edota aita jaunarekin edozein lekutara joatea gustatzen zitzaion; erlategira, ikatza egitera... Eztia koilaratik gustura hartzen zuen, baina tremesaren gainean ez, dena irristatu eta galdu egiten baitzuen. "Ezkerra" txokolatea ez zuen gustuko, bai ordea gazta esnearekin.</p>

Transkripzioa

- Eta gaiñera orduen euen erlategi bat bertan. Ba ni horra ondora be ez noie e? Esaten notsen, porke begixan eukitta neuen zer bat, pikau, erliorrek pikaute, tremendua euki be aberixia e? Bueno, ez noia eta banoia, atzenian fan eta hartu eta jan nauen. Baiña orduen be zenbat bider esan nostan tiok, "ez etorri niaz" zera, erlia jaixota euen han arbola baten aldamenien.

- Erlakumia.

- Bai. Eta fan biher dauela hara jasoten eta ez dakit zer itten, eta neu be hantxe agua zabalik. Okerra nitzan hortan e? Zu hara? Neu be hara!

- Ikustia nahi dana.

- Bai, bai. Ni basuen be holaxen egonda nau, piñuk zerak arregletan, iketza itten aittajauna, aittajauna, tio eta bera. Eta ni etxien amakin eta tiokin eta beste aitzie, orduen zan. Eta fan atsaldeko bostetan gora, eta goizien ordu bixetan-edo etorri gintzen. Eta gurien ama bidera urtenda, porke etxetik bastante urrin euen gaiñera zerori; zeozer pasauten jakun-edo. Porke idixaz fan zan eta ba ez dakit zertzuk, errekauek eta egunerako eta holakuak-eta. Hantxe egon, jaungoikua ahaztu arte eta gero ordu bixetan etxera. Ganauekin eta biher dan moduen. Eta gurien ama bidera urtenda, ikusten nau ondion, "agertu zara? Pozik nau". Eta "nun daukatzu umie?", Bestiek, tiok-eta, "ba lo itxi dot, lo egongo al da!" Baiñe ha be gugana etorren, eta gu barrez trankil, burdixen tinbili-tanbala, tinbili-tanbala. Ni holako zorokerixak egindda nau; umetan e? Gero gerra denporia barriro.

- Zein zan erlazaiña famelixan?

- Aitta, tio, orduen erla asko euen Mariñen, oin ez dakit, ez naz aspaldixan egon be ez naz, bueno egon, Gabonetan-edo egon nitzen, baiña erlak eta zerak ikusteko, gero beste gure aitten leku baten, edo pariente edo tia batzun artian han saldu eta dana itten auen.

- Eztixa?

- Eztixe, bai. Gurien aittajaunak eta ez, etxerako lain eukitten auen. Besterik ez. Ba apurren bat emungo otsun, baiña ez, baten bateri baiña etxerako lain. Eta neri ez jaten gustaitten jaterik eztixa be orduen, emuten oskun ba zerien, artuen zer baten, ogi zati baten gaiñien, artuen... eta han fris-fras alde guztietatara faten zan eta eskuetan dana eztixa eta lurrera faten jakun.

- Tremesien?

- Klaro, eta esaten nik eztirik ez dot biher. Ba orduan txokolatua, Txokolate Ezkerra, txarraue! "más vasto!". Eta ha be ez dot gura, eta tiok itten euen esne asko euenien gaztaia, esniaz, etxeko esniaz gaztaia. Ha gaztaia eueneien gaztaia, bestela txokolaterik be ez eta eztirik be ez. Eztixa bazan kutxarilliaz jateko bai, baiñan ogi gaiñian botata eztixa jaten, ez. Fan itten xatan eztixori alde guztietara. Hortan okerra nitzan gaiñera.

9. Bonbardaketak hurbil

- **Erref:** ARR-044/010
- **Iraupena:** 0:02:28. **Hasi:** 00:39:50. **Bukatu:** 00:42:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Gerra denboran lagunekin tortoloska jolasean egoten zen etxeko larrainean, 100 metrora bonbak erortzen zirela. Etxe inguruan zegoen kobazulo baten gordetzen ziren bonbardaketak izaten zirenean.

Transkripzioa

- Eta holaxe nire ume denporia. Eta gero gerra denporan, bueno, “de la Ceca a la Meca”, bueno. Baiñe sarritan esante dot, oin ikusten duanien jentia ariñeketan eta zerien, gerriak ez dotsu personiari billurrik emuten. Neure ustez e? Porke ni akordetan naz Zerrajeran bonbak botaten, ta Etxaluze baserri bat euen hor, oin barrixe edo zeozer itten badabitz ba hor? Hor euen baserri bat, eta hori soluori eta hori danori ba garbi auen, dana solua zan, artue eta garixe eta holaxe landuta egoten zan. Eta hor garbi. Eta han larraiñien holako arbola zer bat euen, kastaiña arbola baten zatixe, eta hankalatraba jarri han eta tortolizka egoten gintzen. Eta gu tortolizke apurtuaz haintxe e? Eta bonbak botaten Zerrajeran berrogeta metrora, eta gu “tan felizes”. Ta akordetan naz gure amak hemendik uluke, “baiña zeneri deiketa otse andriorrek?”, esan be e? Esan be, eta eukiko nittun nik zortzi-beratz, zazpi-zortzi urte-edo, asko gehixau ez. Ta bertan behera, bertan tortolizok itxi eta etxera ariñiketan. Etxera etorri, ez zare enterau be in! Ez zare hau be in! Ez dozu hori be in! Ba, asko gekien guk...

- Zuek orduen bonbardeua etxe onduen euki zeuein.

- Hori Etxaluzen zan. Zerrajeran, ba berrogeta hamar metro, ehun metrora, eta Bastarretxe hemen beste berrehun metrora, hori danori euen bistan, zabalik, ikusi itten zan gaiñera. Uluke bentanatik etxera etorteko, eta ni enterau be ez.

- Zuek trankil.

- Horixe trankil.

- Baiña bonben zaratiakin entzun be ez.

- Ez, entzun be ez gaiñera, entzun be ez. Ta han bonba botaten han, eta gu zerien, bueno. Eta holakuak in eta gero han, oin klaro, ez daz horreik gauzok baiña kanteran be bai euen beste kobazulo bat, han be egoten gintzen. Aittajauna euen gaiñera nausixa orduan, eta ha larriketan zan bakoitzien etxetik hara faten zan, txabolara. Eta oin ya etxabolak be tapauta edo ez dakit zela dazen. Eta gero alde batetik sartu eta bestetik urten itten gauen. Ha be zarraute dau.

10. Aldaketa ugari

- **Erref:** ARR-044/011
- **Iraupena:** 0:04:19. **Hasi:** 00:42:18. **Bukatu:** 00:46:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Lehenago ezagutu zituen gauza asko ez dago jadanik: kobazulo, baserri, zuhaitz bereziak, San Anton ermita, etab. Bera umea zela abuztuko "Blanca" egunean egiten ziren ospakizunak gogoratzen ditu.

Transkripzioa

- Leheneuko gauzarik ez dau ezebe, hemen. Eta ze ingo dozu ba, ya...
- Lehen hemen kalien dana baserrixa zan, ezta?
- Baserrixe Axeri, Atxena, hor; hemen goixen San Andres, ta dotoriena San Andreskua zan, bueno dotoriena, hor Atxena zan, Axerikua zan oso baserri ona, eta artue eta garixe eta danetik egoten zan, eta ortue be ona, eta makatza arbola bat, harrezkero ez dot holako makatzik ikusi iñun be. Egundoko arbolatzarra, eta hau kanteria hor kamiñua in euenien, orduentxe kendu euen. Pena hartu nauen neuk be e? Gu hementxe bizi gintzen, ta kamiñu hori zerketako ba harutzagotik edo honutzagotik in ekien baiña erdi-erdixa hartu auen eta arboliori, makatza arboliori lurrera. Baiña arbola bat zan tremendua gaiñera, honeik piñu haundixok izaten dire ba? Holakotxia. Bai, bai, atenziñua deiketan auen. Eta gero hamen Atxenak, horreik berduria eukitzen auen. Aza, patata, porru, horreik kalera saltzen euen asko. Eta hemen San Andreskuak ez, San Andreskua zan gaiñera, sukalde bat eta euken lehenaukue, sukalde erdixen zer hoi, sua, eta gero tximinixarik be ez, eta dana zabaldute. Eurak ke usaiña besterik ez auen eukitten e? Bertako jentiek; ke usaiña, bai. Eta gero ba bota euen hori be eta eurak ba ezkondu eta zertu ziren eta "ya está". Bestela San Josepen bizi izan ziren, oin ermittia dauen lekuen. Eta han ermittie beuen lehenau, bueno, zenbat santu. Oin pasaute egongo zan San Anton, "diecisiete de enero"-edo. Ta orduen ni ez nitzen faten orduen e? Faten ziren baserrittar guztiek arto buruekin te holako gauzetara mezetera, eta han mezetan emun artaburuok.
- San Antonen?
- Bai, hor goixen. Hortxe goixen dau, ya jausitta dau eta ya ezebez baiña. Gaiñera eliz...ermittia-edo haundixe gaiñera, bi ermitta egozen baten; oseake baten egon San Jose, hemen, eta gero hormia eta gauzak eta hemen gero "La Virgen Blanca"-edo. Eta Ama Birjiña kontuori be oso zera zan. Pasau neuen, penie eta dana hartu osten; lehengunien esan notsen gaiñera, akordetan nauk etorri nintzen, umiek, gurien umiek daukie hamabost hillabeten aldie, hamalau hillabete-edo, eta klaro, bata bestiandik ba ezebez, eta bataaz izen ezik, bestiaz be ezin nitzan fan, eta mutikuek euken hiru bat urte eta bestiak lau, ya fateko modukuk, eta "San Blanca" egunien "cinco de agosto", banoie San Josepera gaur, etxien esan hola esan eta preparau te dana in nitzen eta fan be bai. Faten naz eta ez mezaik, ez txokolateik, eta ez gaiñetikoik, ezebez. Buelta in ta etxera barriro. Eta aurretik fan barik nengun ba hiru-lau urtien, aurretik bai neskatiillatan eta, bueno, Blanca egunien, eta han txokolatia-eta. Eurak gizonok, hara faten zirenok Ama Birjiñen zerera, ba armozau te dana itten euen, txokolatia eta anise eta holako gauzak hartzen zittuen.
- Han bertan, ermittan?
- Bertan ermittan, bai. Teillape bat euen holaxen eta hantxe azpixen bankuk eta danak atara eta hantxe barriketan eon. Bai, bai, gizon pillua gaiñera egoten ziren, auzokuek eta ez dakit nik nunguek-eta. Ze santu zanik be ez dotsut esango, Ama Birjiña Blankan egunien, "cinco de enero, o cinco de agosto". Eta orduen aurretik be faten nitzan neskatiillatan be, baiña gero umiek txikixak ziela, ez dakit zer, ba ezin fan eta ni ez nintzen faten. Eta preparau nitzen urte baten, [...] mutikuak hiru urte eta bestiek lau. Ba holaxe. Mobidu naz eta... etxera. Eta gero harrezkero fan be ez naz

ein. Dana jaussitte dau.

- Klaro, etxekoandre egindda. Lehen txokolaterik be ez leheningo eta oin ermittarik be ez.

- Santurik be ez eta gaiñetikorik be ez, ezebez.

11. Fedea galtzen doa

- **Erref:** ARR-044/012
- **Iraupena:** 0:03:20. **Hasi:** 00:46:37. **Bukatu:** 00:49:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eraikuntza erlijiosoak
- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Garizuma eta Errauts Eguna
- Aisia » Jai-giroa » Auzoko ospakizunak

Laburpena:

<p>Berba egiten ikasi ezin zuten umeak auzoko ermitara eramaten zituzten. San Anton eguna ospatzen zuten, gero auzoko jaiak eta azkenik abuztuko "Blanca"k. Garizuman kalbarioa ere egiten zuten.</p>

Transkripzioa

- Eta esaten dotset etxien, ikusiko dozue hori zerori botaten dauenien, mutikuei esaten dotset, mutillei esaten dotset: "Ramon, fan biher dok eta hantxe zulo bat jak, eta hantxe garbittu in biher dok ha zulue". "Neu ez noie hara". "Ba han zuluen dirua jak". Dirua edo holakotxe zeozer, gauzan bat. Halakotxe zerak itten dost, holakotxe kuadro bat dau horman, kanpotik eta ezebez e? Baiña bertan barruen zerraute daue zera, eta hantxe barruen...

- Zeozer egongo da.

- Zeozer, dirua edo zeozer bajak. "Bueno, ni ez noia hara". Ba ni gaztiaua banitza fango nitzekek. Pasaten dana aterik be ez dau oin, atie be zerraute dau lehengue, eta santurik be ez, ermittarik be ez, eta ezebez. Eta lehenago faten zan berbetan ez ekixen umiek be, hara faten ziren eta han santu horri gailletak ipiñi atzamarretan holan...

- Gailletak?

- Bai, santu horri ipintten jakon eta errezaue eta gauzak in, eta gero berbetan ikasten auen jentia. Asmetan ez euenok-eta, eta oin holakorik be ez dau eta, oin ezebez. Lehenau danok [...] gitzen, ba fan edozer gauzetara. Faten gitzen, ni hara ez nitzen faten, eneruen San Anton, gero Patroziñuak izaten zittuan, aste santutaik ez dakit bigarren-hirugarren astera-edo jaixek, auzokuek. Eta gero agostuan barriro Ama Birjiñian egune. Hiru jai bai. Eta horrek dauko, nik ez dot ikusi ha zera, "pero de" Uranga edo holakotxe pintore baten pintturie, hor eliza hortan ataratakue.

- Urangana?

- Uranga uste dot dala.

- Eta ondiok hor dago edo...?

- Ez, bertan ez, beste nunbaitten egon biher dau.

- A, horri ataratakua?

- Hor ataratakua. Neuk ez dot ikusi baiña entzunde leku askotan dauena. Eta horra faten zan Garizuman be, bueno, Etxaluzetik gora hor kanteratik, kamiñue, kamiñue be ez, bidia euen Begoñara, enda kalbario edo zela esaten jako horri zeorri? Horixe zerori be bai. Baiña hori be dana hondatute

dau, hor be ezebe ez dau! Bai egongo dire zeozertzuk baiñe, porke horko kanterie, oin kamiñue pasaten dan lekuen, hor kamiñue pasaten zan lehen, kamiño ez, bidie. Eta gero hor pasau auen kamiñua.

- Eta kalbarixua hortik itten zan?

- Kalbarixua hortik izaten zan, ta Aste Santua [...] lurrei mun emunde, tremendo, ederki.

- Fedia izugarrixa, e?

- Fedie bai, orduen? Esan itten euen, fan eta jun itten gitzen, eta oin berriz ez dotsu deiketan iñora be. Batien ezin dozulako, bestien ya sinisketan ez dozulako, eta beste milla gauzogatik, ya... martxa hontan iñok be ez dau federik hartu biher, e? Guk be ez. Nik ikusten dot etxien, neure buruari esaten, ixilik egon biherko juat, bestela bazterrak endreautan neuk.

12. Duro bat egunean

- **Erref:** ARR-044/013
- **Iraupena:** 0:03:06. **Hasi:** 00:49:57. **Bukatu:** 00:53:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak

Laburpena:

Destajoan ez bazuen lan egiten, egunean bost pezeta besterik ez zuen irabazten "Inprentan". Enbalajerako kutxak egiten zituen Asunek. Astero eskuan jasotzen zuten soldata.

13. Lanean hatza galdu

- **Erref:** ARR-044/014
- **Iraupena:** 0:04:53. **Hasi:** 00:53:03. **Bukatu:** 00:57:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

Hatza galdu zuenean, Roneotik Zerrajerako erizaindegira eraman zuten, ez baitzegoen inongo ospitalerik Arrasaten. Osatu eta gero bidali zuten Donostiara eta han egin zizkioten azken konponketak bere hatzari.

14. "Salbokonduktoa" trenez bidaiatzeko

- **Erref:** ARR-044/015
- **Iraupena:** 0:03:17. **Hasi:** 00:57:56. **Bukatu:** 01:01:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak

Laburpena:

<p>Ama joaten zen Maringo gizonen arropak garbitzera. Trenerako txartela

hartu aurretik, kuartelean jaso behar izaten zuten ibiltzeko baimena, "salbokonduktoa". Alabaina, oinez joatea libre zegoen.</p>

Transkripzioa

- Baiña hola samur marietekua izan naiz betik e? Umetan be, bueno, ni Mariñera fan baiño gurau izaten neuen oiñez fatia. Eta gustau itten jatan hara fatia, e?
- Baiña oiñez, kotxien ez.
- Gero trenien faten nitzen, eta trenien fan barik be geldiketan gitzen e? (...) Falta itten otsen amari... Gure amak fan biher izaten auen hango erropak garbiketan hillien behin-edo. Jeneralien gaiñera faten zan eurixa hasten zanien, orduen etxien be ez euen urik, han baserrixen ez auen urik. Ta bai, erre kara, bertantxe auen eta ondo. Baiña faten zan eurixaz, ta kanpuen hartzen auen eurixori zerien, teillatutik, berotu, bota zerori te ba han garbiketan ziren erropok eta gero labaderuen edo zerien aklarau eta ya esta. Eta orduen faten zan trenera, eta trenien falta itten utsen estaziñuen kartillia-edo... zer euen, zerori hartu aurretik, billetia hartu aurretik, zela esaten jakon, salbakondukto-edo atara biher zan, eta [...] sekula be.
- Salbokonduktua hemendik Mariñera fateko?
- Hemendik eta Mariñera fateko, behin baiño sarrixago buelta egindda nau.
- Eta hori nok emuten eben hori?
- Kuartelien. Akordetan naz gaiñera azkenengoko aldiz fan nitzanien, nire aitziek nik baiño lau urte gutxiago euen, oseake nik baneuken zorzi ha lau, eta harek ekarren, nik poltsie erropakin tte holako gauzakin, poltsie, eta amak ha aupaz zuela, eta fan gintzen kuartelera, azkenengoko aldiz akordaten naz. "Me tienes que hacer el la salvaconducto para poder ir a eso"(...) eta emun eta aide, eta gero ya bixartik etorri ahal izaten zan. Baiñe ha be eukitten zauen egunetarako, eta gero hurrengoko egunien fan biher zauen edo handik zortzi-hamar egunera, barriro barrixa. Eta halako baten ahaztu zan hori, e? Eta gurien aitta faten zan Mariñera eta horixe ez ataratia arren, oiñez faten zan.
- Ha, baiña oiñez fatia libre zan baiña trenian fateko...
- Trenien fateko harek falta itten otsen. Eta oiñez faten zan ba hemendik Atxabaletara faten dan letxe, eta gero Atxabaletatik Eskoriatzara eta Eskoriatzatik Mariñera neu be fanda nau oiñez hara. Trenik eta ezer ez euen denporan. Trenik barik be egondakua da ta.
- Zuk ezagutu zebe hemen trena ifiñi zanien?
- Hemen? Honbre, ondion noiz kendu daue? Umiek be akordetan dira gurien neskatilla-mutikuak be.
- Baiña zuk esan dozu trenik ez euenien akordaitten zariela.
- Klaro, trenik ez euen ba ez euelako, "que si la guerra, no guerra, y estaba sin tren".
- Baiña bestela zu umia ziñanetik...
- Ni umia nitzanien trenien faten nitzen hara. Ta Atxabaletan sartu orduko ya...

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-12-02

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com